

רע"פ 9118/12 - אלכסנדר פריגין נ' מדינת ישראל

רע"פ 9118/12 - אלכסנדר פריגין נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 9118/12

אלכסנדר פריגין

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט העליון

[01.01.2013]

כבוד השופט א' שהם

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז, מיום 4.11.2012, בעפ"ג 20395-04-12, שניתן על-ידי

כב' השופטים א' טל - סג"נ; ז' בוסתן; צ' דותן

בשם המבקש - עו"ד אורון שורץ; עו"ד יוגב נרקיס

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי במחוז מרכז, שניתן על-ידי כב' השופטים א' טל - סג"נ, ז' בוסתן ו-צ' דותן, בעפ"ג 20395-04-12, מיום 4.11.2012. בפסק דינו דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית-משפט השלום בנתניה, שניתן על-ידי כב' השופט ח' טרסי, בת"פ 26805-03-10, מיום 6.3.2012.

רקע והליכים קודמים

כתב האישום

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן, המייחס לו עבירה של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). מתיאור העובדות בכתב האישום עולה, כי ביום 15.8.2009, סמוך לשעה 04:30 לפנות בוקר, הגיע המבקש למקום מגוריה של חברתו לשעבר, (להלן: המתלוננת), בעיר נתניה, כשהוא נתון תחת השפעת אלכוהול. כעבור זמן מה הגיעו למקום, המתלוננת ואדם נוסף (להלן: המתלונן), ברכבם, ואז היכה המבקש בחוזקה על חלון הרכב וביקש מהמתלונן לצאת מחוצה לו. מייד ובסמוך לכך, ניסה המבקש לתקוף את המתלונן במכת אגרוף לעבר פניו, אולם הוא נבלם על ידו, כאשר המתלונן תופס את ידו של המבקש. לאחר מכן, קילל המבקש את המתלוננת ואיים עליה כי יהרוג אותה, וזאת בכוונה להפחידה או להקניטה.

הדיון בבית-המשפט השלום

3. ביום 11.9.2011, הרשיע בית משפט השלום בנתניה את המבקש בביצוע העבירה שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן, על יסוד הודאתו בבית המשפט.

בהתאם להסדר שגובש בין הצדדים, הופנה המבקש אל שירות המבחן לצורך הכנת תסקיר בעניינו, אשר יתייחס, בין היתר, לאפשרות ביטול ההרשעה.

4. בהמשך להחלטה זו, הוגש לבית המשפט תסקיר שירות מבחן בעניינו של המבקש. מהתסקיר עולה כי המבקש הינו צעיר כבן 27, אין לחובתו הרשעות קודמות, אך תלוי ועומד נגדו תיק של החזקת סכין. שירות המבחן התרשם כי המבקש לוקח אחריות על מעשיו ומבטא חרטה וצער על התנהגותו. לטענתו של המבקש, הוא היה נסער ביותר, כאשר הבחין בחברתו לשעבר מתנשקת עם המתלונן, והוא הגיב בצורה אימפולסיבית. עוד עולה מהתסקיר, כי ההליך המשפטי היה משמעותי, מבחינתו של המבקש, ומציב גבולות עבורו. שירות המבחן פירט את נסיבותיו האישיות של המבקש, ובכלל זה ציין את האירוע הטראומטי של פטירת אביו, אותו חווה המבקש בהיותו נער. שירות המבחן התרשם מנטיה לתגובה אימפולסיבית מצד המבקש, וכן קבע כי הוא מתקשה להבחין בדפוסים בעייתיים בהתנהגותו. לטענת המבקש, הוא אינו מצוי בקשר, כיום, עם המתלוננת והוא השלים עם פרידתם, זה מזה. כיום, עושה המבקש מאמצים לשקם את חייו ולהשקיע את מרצו בתחום הלימודים. לפיכך, בהתחשב בגילו הצעיר של המבקש, ובכך שזו עבירתו הראשונה, המליץ שירות המבחן לבטל את הרשעתו של המבקש, על מנת שלא לפגוע באפשרויותיו להתפתח בעתיד, ועוד המליץ להסתפק בהטלת שירות לתועלת הציבור בהיקף של 140 שעות, בנוסף להעמדתו של המבקש בפיקוח שירות המבחן, והטלת התחייבות כספית להימנע מעבירה.

5. ביום 6.3.2012, גזר בית משפט השלום את עונשו של המבקש. בגזר דינו בחן בית המשפט, את השאלה האם יש מקום לבטל את הרשעתו של המבקש. לאחר ששקל את נסיבות ביצוע העבירה בה הודה המבקש, הגיע בית המשפט למסקנה, כי אין מדובר באירוע שונה במהותו ממגוון רחב ביותר של עבירות דומות, המגיעות לפתחו של בית המשפט. בית משפט השלום ציין, בהקשר זה, כי "אין מדובר במקרה קל ערך שניתן לוותר בו על שיקולי הענישה המתחייבים". בית המשפט הוסיף וקבע כי, אף אם הרשעה תביא לפגיעה עתידית "כזו או אחרת" במבקש, הרי שמתסקיר שירות המבחן "לא מצטיירת פגיעה קונקרטית", ומכל מקום, מעשיו של המבקש מצדיקים עמידה על הרשעתו.

לאחר שנתן משקל ממשי למגוון השיקולים לקולא, לרבות להודאתו של המבקש באשמה; לעצם תיקונו של כתב האישום לקולא; לעברו הנקי ולנסיבותיו האישיות של המבקש, כמפורט בתסקיר - השית בית משפט השלום על המבקש 4 חודשי מאסר על תנאי, למשך שנתיים, שלא יעבור כל עבירת אלימות, לרבות איומים; קנס בסך ₪ 750 או 15 ימי מאסר תמורתו; וצו מבחן למשך שנה.

הדין בבית-המשפט המחוזי

6. המבקש ערער על גזר דינו של בית משפט השלום, לבית המשפט המחוזי במחוז המרכז. במוקד ערעורו, טען המבקש כי בית משפט השלום הרשיעו, בניגוד להמלצת שירות המבחן, לבטל את הרשעתו. לטענת המבקש, הוא ביצע את העבירה באופן ספונטאני, כתגובה אינסטינקטיבית לכך שהוא ראה את חברתו לשעבר מתנשקת עם אחר. לדבריו, אין מדובר בצעד מתוכנן ומחושב, אלא שהוא פעל כתוצאה מפרץ רגשות מוטעה, ועל כן אין עסקין בעבירה שטבועות בה נסיבות מחמירות. נוסף על כך, טען המבקש בערעורו, כי יש להימנע מהרשעה כשמדובר בנאשמים כדוגמתו, אשר מצויים בתחילת דרכם בבניית עתידם האקדמי והתעסוקתי, ואין להיתלות בקריטריון של היעדר נזק קונקרטי-מוחשי.
7. ביום 4.11.2012, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש וקבע, כי האיומים שהשמיע המבקש כלפי חברתו לשעבר וכלפי המתלונן, אינם מצויים, אמנם, ברף העליון של מדרג החומרה, אך נסיבות ביצוע העבירה אינן מן הקלות, שכן המבקש היה בגילופין, והוא לא הצליח לתקוף את המתלונן, רק בשל כך שהלה עצר בעדו. בנוסף, קבע בית המשפט המחוזי, כי לעובדה זו יש להוסיף את האמור בתסקיר שירות המבחן, אשר על אף שהמליץ על ביטול ההרשעה, התרשם כי המבקש נוטה לתגובה אינסטינקטיבית ואימפולסיבית, מתקשה להבחין בדפוסים בעייתיים בהתנהגותו, והוא אף לא נטל חלק בהליך טיפולי כלשהו.
- לאחר שבית המשפט המחוזי סקר, בהרחבה, את הפסיקה המנחה, בנושא השיקולים אשר יצדיקו הימנעות מהרשעה, קבע בית המשפט, כי המבקש לא עמד בתנאי הקשור בנסיבות העבירה שביצע, "ולו רק בשל כך, צדק בית משפט קמא בהחלטתו להרשיע את המערער". בית המשפט המחוזי הוסיף עוד, כי לא נעלמו מעיניו נסיבות האישיות של המבקש והמלצת שירות המבחן, אולם בית המשפט אינו חייב לאמץ המלצה זו. עוד קבע בית המשפט המחוזי, כי כאשר מדובר בנאשמים בגירים, גם אם צעירים בגילם כמו המבקש, יש הצדקה לדרישה כי יוכח "חשש לפגיעה ממשית בסיכויי שיקומם כתנאי לאי הרשעה". מאחר שהמבקש לא הוכיח חשש לפגיעה ממשית, הנובע מהרשעתו בדין, גם אם יעלה בידו להשלים את לימודיו בעתיד, החליט בית המשפט המחוזי לדחות את הערעור.
- הבקשה
8. בבקשת רשות ערעור שהגיש המבקש, הוא חזר על טענותיו, כפי שאלה הועלו בערעור לבית המשפט המחוזי, והוסיף כי בקשתו מעוררת שאלה משפטיות עקרוניות, החורגות מעניינם הפרטי של הצדדים. בבקשה נטען כי יש לבחון את שינוי הפרקטיקה הנוהגת, על פי ההלכה שנקבעה בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: הלכת כתב), ולפיה רק משמתקיים נזק קונקרטי-מוחשי, תישקל האפשרות להימנע מהרשעתו של נאשם. נטען, כי יש להרחיב את המבחנים הקבועים בהלכת כתב ולשכלל את קריטריון הפגיעה הקונקרטית, כך שיביא בחשבון פגיעה פוטנציאלית עתידית, בהתפתחותו של אדם צעיר בראשית חייו הבוגרים. לטענת המבקש, הרשעתו בדין תקטע, בעודה באיבה, כל סיכוי להתבססות ולרכישת השכלה מתאימה, שתאפשר לאדם לפתוח במסלול קידום וקריירה, במהלך השנים הקרובות.
- בנוסף, נטען על-ידי המבקש, כי הסוגיה העולה במסגרת בקשתו, הינה סוגיה חוקתית, העוסקת באפליה פסולה בין נאשם צעיר, אשר רק בשל היעדר רכיב של נזק קונקרטי, הוחלט להרשיעו בדין, לבין נאשם אחר שביצע עבירה זהה, אולם הספיק לגבש נזק מוחשי. נאשם אחרון זה, ימצא עצמו "נהנה" מיחס מקל של בית המשפט, אשר יימנע מהרשעתו.

נוסף על כך, טען המבקש כי בית המשפט המחוזי עיוות, בפסק דינו, את האמור בתסקיר המבחן, שכן, התגובה האינסטינקטיבית של המבקש, אובחנה בתסקיר, באופן מפורש, "כתגובה של מי שחש פגוע וחסר אונים". בנוסף, לטענת המבקש, לא הוצע לו מעולם הליך טיפולי שאותו הוא דחה, כביכול.

עוד טוען המבקש, כי שתי הערכאות הקודמות שגו בניתוח מידת פגיעתה של ההרשעה בסיכויי שיקומו ובניתוח טיבה של העבירה בה הורשע ונסיבות ביצועה. המבקש הורשע בעבירת איומים, אשר על פי טיבה, הוכרה, לא פעם, על ידי בתי המשפט "כעבירה בעלת אופי המתיר הימנעות מהרשעה". אשר לנסיבות ביצוע העבירה, גורס המבקש, כי הוא לא פעל באופן מתוכנן, אלא שמדובר במעשה ספונטאני וכתגובה אימפולסיבית לכך שראה את זוגתו מתנשקת עם אחר. עוד טען המבקש, כי הערכאות הקודמות לא נתנו דעתם, באופן מספק, להודאתו באשמה, לחרטה שהביע ולכך שחסך בזמן שיפוטי יקר.

לאור זאת, התבקשתי ליתן למבקש רשות ערעור על מנת "למצות את המהלך המשפטי ולשנות את הפרקטיקה הנוהגת לפיה רק בקיום נזק קונקרטי מוחשי, תישקל אי הרשעתו של נאשם צעיר, אשר טרם גיבש את האינטרס הניזוק" דיון והכרעה

9. לאחר שעיינתי בבקשה ובחומר המצורף לה, הגעתי למסקנה כי אין להיעתר לה. כלל הוא, כי רשות ערעור לבית משפט זה תינתן במשורה, ורק אם הבקשה, מעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים לה (רע"פ 9273/12 לגו נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 26.12.2012); רע"פ 8353/12 בן ישראל נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 29.11.2012); רע"פ 7822/12 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 6.11.2012); וכן כאשר מדובר במקרים נדירים ביותר, בהם שיקולי הצדק מורים על מתן רשות ערעור (רע"פ 8192/12 עכאשה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 20.11.2012); רע"פ 7572/12 הזייל נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 23.10.2012); רע"פ 2777/11 פלונית נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 16.10.2012)).

בנסיבות העניין שלפנינו, ועל אף האצטלה הציבורית - עקרונית, אשר עוטה הבקשה, לא מצאתי כי קיימת הצדקה לדון בעניינו של המבקש, במסגרת של הליך שיפוטי נוסף. זאת, מאחר, שלטעמי, הבקשה אינה מגלה כל שאלה בעלת חשיבות משפטית מיוחדת, אשר חורגת מעניינם הפרטני של הצדדים. בית המשפט המחוזי יישם, כראוי, את המבחנים שנקבעו בהלכת כתב, ושאלת יישומה של הלכה זו, אינו מצדיק דיון בפני ערכאה זו ב"גלגול שלישי" (ראו, לעניין זה, רע"פ 8627/12 הנסב נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 31.12.2012) רע"פ 5500/12 בבתי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 3.9.2012); רע"פ 8460/11 גביאו נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 7.5.2012)).

טענות המבקש נבחנו באופן ענייני על ידי הערכאה הדיונית וערכאת הערעור, ונדחו, לגופו של עניין. סבורני, כי לא נפל כל פגם בקביעותיהן של הערכאות הקודמות, לעניין הבקשה לביטול הרשעתו של המבקש. כידוע הוא, כי ההכרעה בשאלת ההרשעה, הינה פרי איזון בין האינטרס האישי של המבקש לבין האינטרס הציבורי, לאכיפה מלאה של הדין (רע"פ 11476/08 מדינת ישראל נ' חברת השקעות דיסקונט בע"מ (לא פורסם, 14.4.2010)). בעריכת איזון זה, העדיף בית המשפט המחוזי את האינטרס הציבורי, ובכך אין מקום להתערב (ראו, לעניין זה, רע"פ 7785/12 עידן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 12.11.2012)).

10. בבחינת למעלה מן הצורך אומר, כי גם לגופם של דברים לא ראיתי מקום לקבל את הבקשה. כלל נקוט עימנו, כי מבצע עבירה יורשע בדין, ואילו הימנעות מהרשעה הינה בגדר החריג שבחריגים (ראו, למשל, ע"פ 1042/03, מצרפלט שותפות מוגבלת בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 721 (2003); רע"פ 1189/06 בר-לב נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 12.9.2006); רע"פ 1867/12 גולן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 7.3.2012); רע"פ 7720/12 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 12.11.2012)).
- הרשעתו של המבקש מתיישבת, אפוא, עם ההלכה הקובעת כי הימנעות מהרשעה, תעשה אך במקרים יוצאי דופן, וכפי שנקבע בע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (לא פורסם, 23.7.2009),
- "הימנעות מהרשעה שמורה למקרים מיוחדים בלבד, בהם שוכנע בית-המשפט כי הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטייה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המעטה שזו תניב" (שם, בפסקה 7).
- נראה, כי המקרה דנן אינו נמנה על אחד מהמקרים החריגים, שבהם יש מקום לסטות מהלכה זו. ראשית, אין להקל ראש בעבירה, שביצע המבקש, שעה שהיה בגילופין, ואיים על חברתו לשעבר ועל המתלונן, שהתלווה אליה, ואף ניסה לתקוף את המתלונן במכת אגרוף, אך נבלם על ידו. נסיבות אלה אינן קלות, וכפי שאף ציין בית המשפט המחוזי, אין להתייחס אליהן בסלחנות.
- שנית, לא מצאתי כל פגם בעמדתו של בית המשפט המחוזי, לפיה יש להתייחס לנזק המוחשי-קונקרטי העלול להיגרם למבקש, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, לפיהן עלול להיגרם לו נזק כלשהו בעתיד. קבלת גישתו זו של המבקש, תחייב את בית המשפט להידרש לתרחישים תיאורטיים, שאין לדעת אם יתממשו בעתיד, ולא ברור כלל עד כמה תהיה להרשעה בדין השפעה על התכונות של אותם תרחישים.
11. כמו כן, לא מצאתי כי נגרם למבקש עיוות דין עקב אי קבלת המלצת שירות המבחן, לבטל את הרשעתו. הלכה מושרשת היא כי בית המשפט אינו כבול להמלצות שירות המבחן, ששיקוליו אינם זהים, בהכרח, לשיקולי בית המשפט, שהם רחבים ומקיפים יותר. נפסק, לא אחת, כי על בית המשפט היושב על המדוכה "לתת דעתו לשיקולים הכוללים של ההליך הפלילי, וביניהם לעניינים ששירות המבחן אינו מופקד עליהם" (רע"פ 10524/09 בוזגלו נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 5.1.2010); דנ"פ 4409/12 עובד נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 10.6.2012); וראו גם, חיה כגן-זנדברג "על מעמדו של שירות המבחן בהליך הפלילי" משפטים כה 435 (תשנ"ה)). לפיכך, אין למצוא פגם בהחלטה שלא לאמץ את המלצות שירות המבחן, בעניינו הקונקרטי של המבקש.
12. סיכומם של דברים, משלא מצאתי כי יש הצדקה לדון בעניינו של המבקש במסגרת הליך שיפוטי נוסף, הנני דוחה את הבקשה למתן רשות ערעור.
- ניתנה היום, י"ט בטבת התשע"ג (1.1.2013).